

Stenius-Kaukonen ym.: Ehdotukset laiksi työttömyysturvalain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta sekä eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Eduskunnalle

ALOITTEEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Synkimpien lähitulevaisuutta koskevien arvioiden mukaan pitkäaikaistyöttömien lukumäärä tulee vuoden 1994 kuluessa kohoamaan yli 200 000 työttömän kansalaisen (Palkansaajien taloudellinen tutkimuslaitos). Tätä ongelmaa hallitus lähestyy lähinnä valtion talousarviota ja sen alijäämää koskevana pulmana. Tämän ajattelutavan pohjalta hallitus esittää työttömien peruspäivärahalle säädettäväksi 500 päivän enimmäisrajaa, jonka jälkeen työttömillä olisi oikeus 300 päivän ajan työmarkkinatuki-nimiseen etuuteen, mutta joka olisi nykyisen peruspäivärahan suuruinen (116 mk viitena arkipäivänä viikossa).

Ehdotus merkitsisi historiallista käännettä koko suomalaisessa työttömyysturvassa. Arvomme mukaan ehdotus romuttaisi kerralla työttömien perustuslainkin suojaaman oikeuden työttömyyden aikaiseen toimeentuloturvaan, sillä hallituksen esittämien uusien määräaikojen jälkeen työttömien ainoana toimeentulon lähteenä olisi kuntien myöntämä toimeentulotuki. Ehdotus merkitsisi Suomen Kuntaliiton arvion mukaan kuntien toimeentulotukimenojen kasvua kaikkiaan 6,5—8 miljardilla markalla vuoden 1997 mennessä nykytasosta.

Nähdäksemme työllisyyttä voidaan parantaa vain elvyttämällä maan taloutta julkisen talouden myötävaikutuksella ja järjestämällä pitkäaikaistyöttömille ja nuorille työ- ja koulutusmahdollisuuksia. Hallituksen valitsema toimintalinja ei tuo työttömille töitä, vaan ainoastaan

leikkaa heidän toimeentulonsa ja synnyttää lisää epävarmuutta yhteiskuntaan.

Lakiehdotuksemme on rinnakkaisaloite hallituksen esitykselle työmarkkinatukilainsäädännöksi (HE 235). Työttömän peruspäivärahan määräaikaistamisen ja työmarkkinatukilain sijasta ehdotamme alle 25-vuotiaille nuorille ja yli 300 päivää työttömänä olleille pitkäaikaistyöttömille oikeutta työhön tai koulutukseen kuuden kuukauden ajaksi ja muutoinkin työttömien opiskelumahdollisuuksien helpottamista. Lisäksi esitämme nuorten työllistämisen helpottamiseksi, että nuorten omat projektit voitaisiin hyväksyä työharjoitteluna (ns. työn käsitteen laajentaminen) sekä työttömyyskorvausten maksamisen sallimista sivutoimisille opiskelijoille, jotta kesken jääneet opinnot voitaisiin loppuunsaattaa. Esitämme työttömien holhouksen ja elämän tarkkailun sijasta opiskelun kannustamista ja mahdollisuutta säilyttää kosketus työelämään.

Kesäkuussa hyväksytyt yksityisen sektorin eläkelainsäädännön muutokset merkitsevät kohtuuttomia väliinpuotoamisia työttömyyseläkkeen ulkopuolelle, kun työnantaja on maksanut ns. kehittämisrahoja työsuhteen päättyessä. Myös tilanteissa, joissa palkansaaja on siirtynyt yksityiseltä sektorilta julkiselle sektorille palvelusuhteeseen, jossa on alhaisempi eläkeikä, voi eläke jäädä riittämättömäksi, jollei työttömyyseläkkeen saanti ole enää mahdollista. Ehdotamme epäkohdat korjattaviksi.

PERUSTELUT

1. Työttömyysturvalain muuttaminen

3 §. Esitämme, että työvoimaviranomaisten sitovaa lausuntoa ei tarvitsisi antaa, kun työn-

tekijä on lomautettu enintään kolmen kuukauden ajaksi ja kun lomautus koskee vähintään kymmentä työntekijää. Tällä supistettaisiin 1.9.1993 voimaan tullutta säännöstä tilanteista,

jossa sitovaa lausuntoa ei tarvitse antaa. Tarkoitus on estää lomautusten valvomatonta käyttöä.

5 §:n 2 mom. Työttömän suorittamaa ulkomaanmatkaa ei tulisi sisällyttää sellaisiin estetäpauksiin, jotka oikeuttavat työttömän sulkeamiseen automaattisesti päivärahaoikeuden ulkopuolelle. Matkakriteeriä ei ole tarpeen lainkaan sisällyttää säännöstekstiin, koska se aiheuttaa tarpeetonta byrokratiaa. Lain tulkinnassa tulee olla riittävästi joustavuutta, jotta työttömälläkin on oikeus matkoihin niin kotimaassa kuin ulkomaillakin. Työttömän on katsottava olevan työmarkkinoiden käytettävissä, kun työttömälle voidaan ilmoittaa työtarjouksesta matkan aikana tai työttömän kotona on henkilö, joka voi välittää työtarjouksen. Työttömälle tulee sallia kohtuullinen aika vastata työtarjoukseen.

5 §:n 6 mom. Päätoimisen opiskelun määritelmän ei tulisi ulottua sellaisiin opiskelijoihin, jotka ovat aiemmin olleet työssä ja opiskelleet samanaikaisesti, joutuneet työttömiksi ja hakevat kokoaikatyötä. Myös sellaisilla opiskelijoilla, joiden osa-aikainen opiskelu ei estä kokoaikatyön vastaanottamista ja jotka hakevat kokoaikatyötä, tulee olla oikeus työttömyyspäivärahaan. Samoin iltaopiskelijat voivat opinnoistaan huolimatta olla työmarkkinoiden käytettävissä, joten esitämme, että heilläkin tulisi olla oikeus työttömyyspäivärahaan iltaopiskelun jatkuessa. Näin kannustetaan työttömänä olevia opiskelijan jatkamiseen myös työttömyysaikana.

7 a §. 1.9.1993 lukien lain 7 a §:ää muutettiin niin, että henkilöllä ei ole enää mahdollisuutta kieltäytyä ottamasta vastaan kokoaikatyötä, vaikka työstä saatu korvaus eräiden kustannusten vähentämisen jälkeen on alhaisempi kuin työttömyyskorvaus. Hallituspuolueiden voimin säädetty muutos perustuu ajatukseen siitä, että liian korkea päivärahataso jäykistää työmarkkinoita. Näitä tavanomaista korkeampia työttömyyskorvauksia saavia henkilöitä on kuitenkin hyvin vähän eikä työmarkkinoita tällä hetkellä juuri ole. Säännös onkin ilmeisesti tarkoitettu mahdollistamaan alipalkattujen töiden tarjoaminen ammattitaitoiselle henkilöstölle. Ehdotamme säännöksen palauttamista ennalleen.

Jos työttömyyspäiväraha on poikkeuksellista syistä muodostunut tavanomaista korkeammaksi, epäkohta voitaisiin poistaa siten, että kokoaikatyön vastaanottamisesta ei voisi kieltäytyä päivärahaoikeuttaan menettämättä, jos työtä tarjotaan työttömän koulutusta ja ammat-

titaitoa vastaavalla työehtosopimuksen mukaisella palkalla. Teimme eduskunnassa keväällä 1993 säännökseen tätä koskevan lisäsehdotuksen, jota sosiaali- ja terveystieteiden enemmistö ei kuitenkaan hyväksynyt.

9 §:n 1 mom. Hallituspuolueiden toimin toteutettiin keväällä 1993 lainmuutos niiden henkilöiden karenssin pidentämisestä, jotka eroavat työstä ilman pätevää syytä taikka jotka itse aiheuttavat työsuhteen päättymisen. Karenssin pidennettiin kuudesta kahdeksaan viikkoon.

Työttömyysturvajärjestelmää tulisi pikeminkin yksinkertaistaa kuin monimutkaistaa. Myöskään tästä syystä uusi karenssiaika ei ollut tarkoituksenmukainen ratkaisu. Itse aiheutettu työsuhteen päättymisen on myös hyvin vaikeasti määriteltävissä oleva asia. Katsomme kuuden viikon karenssin olevan riittävä sanktio työsuhteen katkaisemisesta. Siksi ehdotamme lain 9 §:n 1 momentin karenssiajan palauttamista kuuteen viikkoon.

Samaa säännöstä muutettiin myös niin, että kuuden viikon karenssi voidaan määrätä henkilöille, jotka ovat toistuvasti kieltäytyneet työvoimaviranomaisten tarjoamasta työkyntöselvittämisestä. Säännös on monella tapaa ongelmallinen, ei vähiten sen mahdollistaman sosiaalisen kontrollin koventamisen vuoksi. Ehdotamme, jottei oikeuden menetyksiä tapahtuisi tahattomasti ja ettei työttömien oikeusturva vaarantuisi, että säännöksen toiseksi viimeistä virkettä muutettaisiin seuraavasti: ”Joka toistuvasti kieltäytyy antamasta työnvälityslaisissa (248/59) tarkoitettuja selvityksiä eikä noudata työvoimaviranomaisten selvitysten esittämiseksi asetettua määräaikaa, ei ole oikeutettu työttömyyspäivärahaan kuuden viikon ajalta”. Mielestämme hallituksen tulee huolehtia siitä, että säännöstä sovelletaan yhteneväisesti ja asianmukaisesti koko maassa.

13 §. Ehdotamme, että oikeus peruspäivärahaan vapautetaan tarveharkinnasta. Tarveharkinta on koskenut voimassa olevassa laissa vain alhaisinta työttömyysturvaa saavia eli peruspäivärahaa hakevia, mikä on aiheuttanut työttömyyspäivärahan saamatta jäämisen sellaisissakin tapauksissa, jolloin työttömän perheen tulot ovat hyvin alhaisella tasolla. Tämän vuoksi ehdotamme 13 §:n 1 momentista poistettavaksi viittauksen taloudellisen tuen tarpeeseen peruspäivärahan saamisedellytyksenä. Koska emme hyväksy hallituksen kaavailemaa työssäoloehdon (oltava 24:n lähinnä edellisen kauden aikana työssä 26 viikkoa ja 18 tuntia

viikossa) asettamista peruspäivärahan saamisen edellytykseksi, edellyttämme 1 momentin säilyttämistä nykyisellään tarveharkinnan poistamista koskevin muutoksin.

Ehdotamme, että voimassa olevan lain 2 momentti säilytetään ennallaan.

14 § kumotaan.

22 §. Ehdotamme peruspäivärahan korottamista nykyisestä 116 markasta 125 markkaan, jotta alhainen päiväraha ei tyystin menettäisi reaaliarvoaan.

26 §:n väliaikainen 2 mom. sekä 3—5 mom.

Asiantuntija-arvioiden mukaan vuoden 1993 loppuun mennessä ansioturva saavista jopa 50 000 työttömällä tulee täyteen nykyisessä laissa asetettu 500 ansiopäivän enimmäisraja. Lain mukaan tämän jälkeen työtön siirtyä peruspäivärahan piiriin. Heidän toimeentulonsa ja ostovoimansa tulee putoamaan enimmillään 2 000 markan käteenjääviin kuukausiansioihin. Noin puolet ei saisi lainkaan peruspäivärahaa työssäkäyvän puolison tulojen vuoksi (työttömyysturvalain 14 §). Tätä kehitystä ei voida pysäyttää työvoimapolitiisilla keinoilla, koska maassa ei ole tällä hetkellä avoimia työpaikkoja. Sen sijaan väliaikaisin toimenpitein heidän ostovoimaansa ja toimeentuloaan voidaan helpottaa lisäämällä ansiopäivien lukumäärää. Ehdotamme ansiosidonnaisten päivärahopäivien lisäämistä 300 päivällä siten, että lisäyksen saisivat lain voimaantulosta lähtien kaikki sellaiset, joiden 500 päivän raja on tullut täyteen. Laki olisi voimassa vuoden 1995 loppuun saakka.

Ehdotamme lain 26 §:n 4 momenttiin lisäystä, jonka mukaan ansioon suhteutetun päivärahan saamisedellytyksenä olevaan työssäoloaikaan rinnastettaisiin työvoimapolitiisessa aikuiskoulutuksessa ja työharjoittelussa käytetty aika.

Edellä 26 §:n 1 momenttiin ottamastamme kannasta, ettei peruspäivärahan maksamiselle saa asettaa enimmäisrajaa, seuraa, että nykyisen säännöksen 3 ja 5 momentti tulee säilyttää ennallaan.

27 §:n 1 momentin 14 kohdan palauttaminen. Joulukuussa 1992 hallituspuolueet hyväksyivät eduskunnassa työttömyysturvalain muutoksen (HE 337/1992 vp), jolla laista kumottiin 27 §:n 1 momentin 14 kohta. Kumoaminen johtaa siihen, että työttömyyspäivärahasta vähennetään kokonaan lasten kotihoidon tukeen kuuluva perusosa ja sisaruskorotus. Myös työvoimapolitiisessa aikuiskoulutuksessa olevien koulutustuet on sidottu työttömyysturvaetuksiin. Muutoksesta seuraa automaattisesti, että myös kotihoidon

tuen perusosa ja sisaruskorotus vähentävät osittain 750 markkaa ylittävältä osin koulutustukea. Eduskunnan yksimielisestä lausumasta huolimatta tätä ei ole haluttu korjata lainvalmistelussa. Laki vaikuttaa kaikkein kielteisimmin yksinhuoltajiin ja perheisiin, joissa molemmat ovat työttömiä. Lainmuutos kohtelee yksinhuoltajia syrjivästi, koska avioliitossa elävä työtön välttyy kotihoidon tuen leikkaukselta siirtämällä kotihoidon tuen työssäkäyvän puolison nimiin. Esitämme luovuttavaksi tästä lain heikennyksestä, koska ei voi olla oikein, että lasten kotihoidon tuen perusosa voidaan maksaa molempien vanhempien työskennellessä täydellä palkalla, mutta jos henkilö joutuu työttömäksi, kotihoidon tuki vähennetään hänen päivärahastaan.

Näiden ehdotusten lisäksi katsomme, että hallituksen esitykseen sisältyvä 2. lakiehdotus työmarkkinatuesta merkitsee monien yksityiskohtiensa vuoksi (työmarkkinatuen puitteissa suoritettava käytännössä pakollinen työharjoittelu ilman työsuhdetta, kotona asuvien täysikäisten työttömien syrjijminen alhaisemmalla etuudella ym.) työttömien aseman selkeää heikennystä. Työmarkkinatuen sijasta työharjoittelu ja mahdollisuus työelämään osallistumiseen tuleekin toteuttaa palauttamalla nuorille ja pitkäaikaistyöttömille työllisyyslakiin pohjaava oikeus työhön.

Tässä yhteydessä voitaisiin myös laajentaa nuorten osalta työn käsitettä sellaisiin työprojekteihin, joissa nuorten mahdollisuudet toteuttaa omia kykyjään ja taitojaan voisivat tulla hyödynnetyiksi esimerkiksi nuorisotyössä tai hoitotyössä uudella tavalla.

2. Työllisyislain muuttaminen

17 §. Ehdotamme, että työllisyyslakiin säädettäisiin alle 25-vuotiaalle nuorille, jotka ovat olleet työttöminä työnhakijoina kuusi kuukautta yhdeksän kuukauden aikana, oikeus kuuden kuukauden pituiseen työ- tai harjoittelupaikkaan omalla työssäkäyntialueella taikka koulutukseen.

Nuorten työllistämisen helpottamiseksi esitämme palkkatyön käsitteen laajentamista velvoitetöiden piirissä niin, että myös määrätty nuorten projektit (musiikki, luonnonsuojelutyö yms. hyödyllinen toiminta) voitaisiin sisällyttää työllisyislain harjoittelutyön puitteisiin.

Harjoittelun ja työn tulisi omaksumassamme mallissa tapahtua työsuhteessa.

18 §:n 3 mom. Ehdotamme niille pitkäaikais-työttömille, jotka ovat olleet työttömyyspäivärahalla yli 300 päivää, työttömyyden jatkuessa oikeutta valtion tai kunnan järjestämään ja työvoimaviranomaisten osoittamaan, kuuden kuukauden pituiseen työllistymiseen. Tässäkin tapauksessa työ tulisi voida suorittaa työsuhteessa.

18 a §. Ehdotamme uudessa 18 a §:ssä säädetäväksi työttömyyspäivärahan korottamisesta 10 prosentilla kannustimena, jotta työttömyyden aikana osallistuminen erilaisiin harjoittelu- ja ammattitaidon kohottamiseen tähtääviin töihin olisi nykyistä perustellumpaa. Tällaisista erityistehtävistä on säädetty ammatinvalinnanohjauksesta annetussa laissa (43/60) sekä työllisyysasetuksessa (130/92), jolloin kysymys on koulutus- ja työllistymisedellytysten selvittämiseksi tehtävistä työ- ja koulutuskokeiluista sekä työhönkuntoutumisen tutkimuksista ja työhön valmentautumisesta. Ehdotuksemme vastaa käytäntöä, joka on omaksuttu jo kuntoutuslainsäädännössä. Vastaaaviin toimenpiteisiin pitäisi olla samanlaiset ehdot riippumatta siitä, minkä lain perusteella toimenpiteisiin ryhdytään.

3. Eläkelakien muutokset

Työttömyyseläkkeen ehtojen kiristäminen vuoden 1994 alussa merkitsee useissa tapauksissa kohtuuttomia väliinpuotoamisia.

4 c §. Ehdotamme, että työttömyyseläkkeen saannin ehdot palautetaan entiselleen. Jos ehdoksi asetetaan tulevan ajan oikeus, se johtaisi kohtuuttomiin väliinpuotoamisiin. Säännös pu-

dottaisi työttömyyseläkkeen ulkopuolelle myös sellaiset yksityisellä sektorilla pitkään työskennelleet, joiden viimeinen palvelussuhde on julkisella sektorilla tehtävässä, jossa on 63:a vuotta alhaisempi ammatillinen eläkeikä. Palvelussuhteen jatkamiseen ei usein ole mahdollisuutta.

Ehdotamme, että vuonna 1939 ja sitä ennen syntyneille annettaisiin mahdollisuus työttömyyseläkkeeseen.

6 a §. Julkisella sektorilla on irtisanomisten yhteydessä maksettu lähes koko henkilöstölle ns. kehittämisrahoja, joiden saanti merkitsee tulevan ajan oikeuden menetystä ja siten eläkkeen pienenemistä tai yksilöllisen varhaiseläkkeen menettämistä kokonaan. Ehdotamme, että tällaiset korvauspäivät rinnastettaisiin työttömyyspäivärahoihin, jolloin ne pidentävät aikaa, jona tulevan ajan oikeus säilyy.

Vastaavat muutokset esitetään tehtäväksi LEL-eläkelakiin.

4. Eläkelakien voimaantulosäännösten muuttaminen

Kesäkuussa hyväksytyyn voimaantulosäännöksen 5 momenttiin jäi vahingossa virhe, koska 2. päivä tammikuuta 1994 on sunnuntai. Jos päivää ei lisätä säännökseen, joutuvat useat tänä vuonna työttömäksi jääneet väliinpuotoajiksi, koska tarkoitus oli, että heihin sovelletaan joka tapauksessa entisiä työttömyyseläkkeen saamis-ehtoja.

Edellä esitetyn perusteella ehdotamme,

että Eduskunta hyväksyisi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki**työttömyysturvalain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan 24 päivänä elokuuta 1984 annetun työttömyysturvalain (602/84) 14 §, sellaisena kuin se on osittain muutettuna 28 päivänä joulukuuta 1990 annetulla lailla (1365/90),

muutetaan 3 §:n 4 momentti, 5 §:n 2 ja 6 momentti, 7 a §:n 1 momentti, 9 §:n 1 momentti, 13 §, 22 §:n 1 momentti, 26 §:n 4 momentti,

sellaisina kuin niistä ovat, 3 §:n 4 momentti, 5 §:n 2 ja 6 momentti, 7 a §:n 1 momentti ja 9 §:n 1 momentti 12 päivänä heinäkuuta 1993 annetussa laissa (665/93), 13 § muutettuna 27 päivänä helmikuuta 1987 ja 30 päivänä joulukuuta 1992 annetuilla laeilla (226/87 ja 1652/92) ja 22 §:n 1 momentti mainitussa 28 päivänä joulukuuta 1990 annetussa laissa, sekä

lisätään 27 §:n 1 momenttiin siitä 30 päivänä joulukuuta 1992 annetulla lailla (1651/92) kumotun 14 kohdan tilalle uusi 14 kohta ja 26 §:ään väliaikaisesti siitä 20 päivänä tammikuuta 1989 annetulla lailla (69/89) kumotun 2 momentin tilalle uusi 2 momentti, seuraavasti:

3 §

Toimeenpanoelimet

Sitovaa lausuntoa ei kuitenkaan anneta silloin, kun työntekijä on lomautettu enintään kolmen kuukauden ajaksi 17 §:ssä tarkoitettulla tavalla ja lomautus koskee vähintään kymmentä työntekijää.

5 §

Työttömyyspäivärahaoikeuden rajoitukset

Henkilö ei ole 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettulla tavalla työmarkkinoiden käytettävissä, jos hän itse asettaa sellaisia rajoituksia, jotka estävät tarjotun työn vastaanottamisen työmarkkinoilla yleisesti sovellettavin ehdoin tai tarjottuun hänelle soveltuvaan koulutukseen osallistumisen. Henkilölle on varattava kohtuullinen aika lasten hoidon, kulkemisen ja muiden vastaavien mahdollisten esteiden poistamiseen. Henkilö ei ole työmarkkinoiden käytettävissä sellaisena aikana, jona hän on kertausharjoitusten, asevelvollisuuden, vapausrangaistuksen taikka sairaalassa tapahtuvan hoidon tai muun tähän verrattavan laitoshoidon johdosta estynyt ottamasta vastaan työtä tai osallistumasta koulutukseen, vaikka hänelle ei ole tehty yksilöityä työhönosoitusta tai vaikka häntä ei ole osoitettu koulutukseen.

Edellä 1 momentin 10 kohdassa tarkoitettua päätoimiseksi opiskeluksi opiskelu katsotaan silloin, kun se on esteenä kokoaikaisen työn vas-

taanottamiselle. Lukion tai peruskoulun päivälinjalla opiskelevaa pidetään päätoimisena opiskelijana lukukauden päättymiseen asti. Henkilön, joka on opiskellut aiemmin päätoimisesti, opiskelu katsotaan päätoimiseksi siihen saakka, kun hän on päättänyt opintonsa päästötodistuksen saatuaan. Opiskelua ei kuitenkaan pidetä päätoimisena, jos henkilö jatkaa opintojaan jouduttuaan lomautetuksi tai työttömäksi ja henkilö hakee kokoaikaista työtä. Opiskelua ei myöskään pidetä päätoimisena, jos henkilö opiskelee osa-aikaisesti siten, että opiskelu ei estä ottamasta vastaan kokoaikaista työtä ja henkilö hakee kokoaikaista työtä. Päätoimisella opiskelijalla ei ole oikeutta työttömyyspäivärahaan myöskään opiskelun välisenä loma-aikana. Työttömäksi työnhakijaksi työvoimatoimistoon ilmoittautunutta iltaopiskelijaa ei katsota päätoimiseksi opiskelijaksi, jos opiskelu ei estä ottamasta vastaan kokoaikaista päivätyötä.

7 a §

Pätevä syy työn vastaanottamisesta kieltäytymiseen

Henkilöllä on pätevä syy kieltäytyä vastaanottamasta hänelle tarjottua työtä silloin, kun työstä maksettava palkka ja hänelle mahdollisesti maksettava työttömyyspäiväraha työmatka- ja muiden työn vastaanottamisen aiheuttamien kustannusten vähentämisen jälkeen jää pienemmäksi kuin hänelle maksettava työttömyyspäiväraha. Edellä tässä momentissa sanottu ei koske henkilöä, jonka työttömyyspäiväraha on poikkeuksellisista syistä muodostunut tavan-

omaista suuremmaksi ja jolle tarjotaan kokoaikatyötä hänen koulutustaan ja ammattitaitoaan vastaavalla työehtosopimuksen mukaisella palkalla.

9 §

Oikeus työttömyyspäivärahaan eräissä tapauksissa

Henkilö, joka ilman pätevää syytä on eronnut työstään tai on omalla menettelyllään aiheuttanut sen, ettei työsuhteesta ole syntynyt, tai on itse aiheuttanut työsuhteen päättymisen, ei ole oikeutettu työttömyyspäivärahaan kuuden viikon ajalta. Jos työ olisi kestänyt enintään viisi päivää, hän ei ole oikeutettu työttömyyspäivärahaan kolmen viikon ajalta. Aika lasketaan siitä päivästä, jona henkilö on omalla menettelyllään aiheuttanut sen, ettei työsuhteesta ole syntynyt, tai jona työsuhte on päättynyt. Henkilö, joka toistuvasti kieltäytyy työvoimaviranomaisen tarjoamista työkyvyn tai työkuoron selvittämiseen pyrkivistä toimenpiteistä taikka muista kohtuullisiksi katsottavista työllistymistä edistävistä toimenpiteistä tai joka toistuvasti kieltäytyy antamasta työnvälityslaisissa (248/59) tarkoitettuja selvityksiä eikä noudata työvoimaviranomaisen selvitysten esittämiseksi asetettua määräaikaista, ei ole oikeutettu työttömyyspäivärahaan kuuden viikon ajalta. Aika lasketaan siitä päivästä, jona kieltäytyminen on tapahtunut.

13 §

Oikeus peruspäivärahaan

Peruspäivärahaan on oikeus henkilöllä, joka täyttää 2 luvun mukaiset työttömyysturvan saamisen yleiset edellytykset.

Henkilöllä, joka tulee ensimmäistä kertaa työmarkkinoille, ei ole oikeutta peruspäivärahaan kolmen kuukauden ajalta työmarkkinoille tuloa lukien. Edellä sanottua rajoitusta ei kuitenkaan sovelleta henkilöön, joka on tullut työnhakijaksi valmistuttuaan ammattiin oppilaitoksesta, eikä henkilöön, joka on aikaisemmin toiminut yrittäjänä ja jonka voidaan katsoa ammattitaitonsa ja tekemänsä työ huomioon ottaen olleen työmarkkinoilla ja joka on keskeyttänyt ja lopettanut yritystoimintansa.

22 §

Peruspäivärahan suuruus

Peruspäivärahan täysi määrä on 125 markkaa.

26 §

Päivärahakauden kesto

Sen estämättä, mitä 1 momentissa säädetään ansioon suhteutetun päivärahan ajallisesta rajoituksesta, maksetaan henkilölle, jonka ansioon suhteutetun päivärahan enimmäismäärä tulee täyteen tämän lain voimaantulon jälkeen, ansioon suhteutettua päivärahaa lisäksi enintään 300 päivältä. Jos henkilön oikeus ansioon suhteutettuun päivärahaan on päättynyt ennen tämän lain voimaantuloa, maksetaan hänelle ansioon suhteutettua päivärahaa tämän lain voimaantulosta lukien enintään 300 päivältä.

Henkilölle, joka on saanut ansioon suhteutettua päivärahaa 1 momentissa mainitun enimmäismäärän, voidaan maksaa ansioon suhteutettua päivärahaa vasta sen jälkeen, kun hän on uudelleen täyttänyt 16 §:ssä tarkoitetun työsäoloehdon. Työssäoloehdon edellyttämään työssäoloon rinnastetaan aika työvoimapolitiikassa koulutuksessa ja työharjoittelussa. Samaa rajoitusta sovelletaan, jos henkilö on jättämällä hakematta päivärahaa tai muutoin saanut aikaan sen, ettei 1 momentissa mainittu päivärahakauden enimmäisaika ole täyttynyt.

27 §

Sosiaalietuuksien vaikutus työttömyyspäivärahaan

Jos henkilö saa muuta kuin 5 §:ssä tarkoitettua lakisääteistä etuutta tai jos hän saa kansaneläkettä kansaneläkelain 22 §:n 2 momentin perusteella, hänen täysimääräisen peruspäivärahasa määrää tai hänelle maksettavaa ansioon suhteutettua päivärahaa vähennetään etuuden määrällä. Tällöin ei kuitenkaan seuraavia eläkeitä ja sosiaalietuuksia oteta huomioon:

14) lasten kotihoidon tuesta annetun lain (226/87) mukainen perusosa ja sisaruskorotus; sekä

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-
kuuta 1994.

Lain 26 §:n 2 momentti on voimassa 31 päi-
vään joulukuuta 1995.

2.

Laki työllisyyslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan 26 päivänä kesäkuuta 1992 annettu laki työllisyyslain väliaikaisesta muuttamisesta (595/92),
muutetaan 13 päivänä maaliskuuta 1987 annetun työllisyyslain (275/87) 17 § ja 18 §:n 3 momentti, sekä
lisätään lakiin uusi 18 a § seuraavasti:

17 §

Nuorten työ- tai harjoittelupaikka

Alle 25-vuotiaalle nuorelle, joka on ollut työttömänä työnhakijana kuusi kuukautta yhdeksän kuukauden aikana ja jolle työvoimaviranomaiset eivät ole voineet osoittaa työtä tai työnsaantia edistävää koulutusta, on sen kunnan, jossa nuorella on kotipaikka, järjestettävä työtä tai harjoittelupaikka työssäkäyntialueella taikka koulutuspaikka kuuden kuukauden ajaksi.

Työvoimatoimisto voi sopia työttömän työnhakijan kanssa tämän sijoittamisesta työharjoitteluun työelämään perehdyttämiseksi tai työhönsijoittumisen ja ammattitaidon edistämiseksi taikka sopia alle 25-vuotiaan nuoren kanssa yleisesti hyödyllisestä tehtävästä, jossa nuoren erityiset taidot ja tiedot voidaan hyväksikäyttää työharjoitteluna, ja mikäli tälle tehtävälle ei ole osoitettavissa työnantajaa, työnantajana toimii se työvoimapiiri, jonka toimialueella nuoren kotikunta sijaitsee.

Työharjoitteluun sijoitettu henkilö on työsopimuslaisa (320/70) tarkoitettussa työsuhteessa työharjoittelun järjestäjään. Työharjoittelussa olevasta henkilöstä työnantaja ei ole velvollinen suorittamaan kansaneläke-, sairausvakuutus-, työttömyysvakuutus- ja eläkemaksuja.

18 §

Työllistymisselvitys ja pitkäaikaistyöttömyyden ehkäiseminen

Jos henkilö on saanut työttömyyspäivärahaa 300 päivältä ja hänen työttömyytensä jatkuu eikä häntä ole voitu työllistää tai osoittaa koulutukseen 2 momentissa mainitulla tavalla, on valtion tai kunnan työvoimaviranomaisen osi-
tuksesta järjestettävä hänelle työntekomahdollisuus kuuden kuukauden ajaksi, siten kuin asetuksella tarkemmin säädetään. Tässä tarkoitettuun työhön sijoitettu henkilö on työsopimuslaisa (320/70) tarkoitettussa työsuhteessa toimipaikkansa työnantajaan.

18 a §

Kun työtön osallistuu työvoimatoimiston osoittamiin, ammatinvalinnanohjauksesta annettussa laissa (43/60) sekä työllisyysasetuksessa (130/92) tarkoitettuihin koulutus- ja työllistymisedellytysten selvittämiseksi tehtäviin työ- ja koulutuskokeiluihin, työhönskuntoutumisen tutkimuksiin ja työhön valmentautumiseen, hänen toimeentulonsa turvataan työttömyyspäivärahalla korotettuna kymmenellä prosentilla.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-
kuuta 1994.

3.

Laki**työntekijäin eläkelain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti *kumotaan* 8 päivänä heinäkuuta 1961 annetun työntekijäin eläkelain (395/61) 4 c §:n 1 momentin 1 ja 2 kohta, sellaisina kuin ne ovat 28 päivänä kesäkuuta 1993 annetussa laissa (559/93), *muutetaan* 4 c §:n 1 momentin 3 ja 4 kohta sekä 6 a §:n 2 momentin 4 kohta ja 3 momentti, sellaisina kuin ne ovat mainitussa 28 päivänä kesäkuuta 1993 annetussa laissa, sekä *lisätään* 4 c §:ään siitä mainitulla 28 päivänä kesäkuuta 1993 annetulla lailla kumotun 10 momentin tilalle uusi 10 momentti, seuraavasti:

4 c §

Oikeus saada työttömyyseläkettä on 60 vuotta täyttäneellä pitkäaikaisesti työttömällä työntekijällä, edellyttäen että:

3) hän esittää työvoimaviranomaisen todistuksen siitä, että hän on työttömänä työnhakijana työvoimatoimistossa ja ettei hänelle voida osoittaa sellaista työtä, jonka vastaanottamisesta hän ei voi kieltäytyä menettämättä oikeuttaan työttömyysturvalain (602/84) mukaiseen työttömyyspäivärahaan; ja että

4) hän esittää työttömyyskassan tai kansaneläkelaitoksen todistuksen siitä, että hän lasketuna päivästä, joka on aikaisintaan kuukautta ennen työvoimaviranomaisen todistuksen antamispäivää, on 60 viimeksi kuluneen viikon aikana saanut työttömyysturvalain mukaista työttömyyspäivärahaa yhteensä vähintään 200 päivältä taikka ettei hänellä työttömyysturvalain 26 §:n 1 ja 2 momentin mukaan enää ole oikeutta työttömyyspäivärahaan.

Sen estämättä, mitä 1 momentissa säädetään työttömyyseläkkeen edellytyksenä olevasta alikärajasta, työttömyyseläkettä on oikeus saada myös vuonna 1939 tai sitä ennen syntyneellä työntekijällä.

6 a §

Edellä 1 momentissa tarkoitettua 360 päivää laskettaessa jätetään huomioon ottamatta päivät, joilta työntekijä on saanut:

4) työttömyysturvalain mukaista päivärahaa tai työsuhteen päättyessä työnantajan maksamaa työnantajan kanssa tehtyyn sopimukseen tai järjestelyyn perustuvaa taloudellista etuutta enintään työttömyysturvalain 26 §:ssä säädettyä enimmäismäärää vastaavilta päiviltä;

Jos työntekijä on saanut työttömyyspäivärahaa työttömyysturvalain 26 §:n 2 momentin perusteella ennen kuin työsuhteen päättymisestä on kulunut 1 tai 2 momentissa tarkoitettua 360 päivää, luetaan tämän työsuhteen perusteella myönnettävää työkyvyttömyyseläkettä määrättäessä tuleva aika eläkkeeseen oikeuttavaksi ajaksi.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-kuuta 1994.

4.

Laki**lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain 7 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 9 päivänä helmikuuta 1962 annetun lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain (134/62) 7 §:n 2 momentin 4 kohta ja 3 momentti, sellaisina kuin ne ovat 28 päivänä kesäkuuta 1993 annetussa laissa (560/93), seuraavasti:

7 §

Edellä 1 momentissa tarkoitettua 540 päivää laskettaessa jätetään huomioon ottamatta päivät, joilta työntekijä on saanut:

4) työttömyysturvalain (602/84) mukaista päivärahaa tai työsuhteen päättyessä työnantajan maksamaa työnantajan kanssa tehtyyn sopimukseen tai järjestelyyn perustuvaa taloudellista etuutta, enintään työttömyysturvalain 26 §:ssä säädettyä enimmäismäärää vastaavilta päiviltä;

Jos työntekijä on saanut työttömyyspäivärahaa työttömyysturvalain 26 §:n 2 momentin perusteella ennen kuin työkyvyttömyyden pääasiallisena syynä olevan sairauden, vian tai vamman saamisesta on kulunut 1 ja 2 momentissa tarkoitettua 540 päivää, luetaan työkyvyttömyyseläkettä määrättäessä eläkkeeseen oikeuttavaksi myös tulevan ajan palkka.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1994.

5.

Laki**työntekijäin eläkelain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 28 päivänä kesäkuuta 1993 annetun työntekijäin eläkelain muuttamisesta annetun lain (559/93) voimaantulosäännöksen 2, 5 ja 9 momentti seuraavasti:

Tätä lakia sovelletaan sellaisiin eläkkeisiin, joissa eläketapahtuma sattuu tämän lain tultua voimaan. Tämän lain 5 b §:n 2 ja 5—8 momenttia sovelletaan kuitenkin myös eläkkeisiin, joissa eläketapahtuma on sattunut ennen lain voimaantuloa.

Ennen tämän lain voimaantuloa 55 vuotta täyttäneeseen työntekijään, jolla tämän lain voimaan tullessa on oikeus työttömyysturvalain mukaiseen päivärahaan tai työvoimapolitiisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain mukaiseen koulutustukeen, sovelletaan edelleen työnteki-

jän eläkelain 4 c §:ää sellaisena kuin se on tämän lain voimaan tullessa. Säännöstä sovellettaessa työntekijällä katsotaan olevan oikeus päivärahaan myös työttömyysturvalain 12 §:ssä tarkoitettuna omavastuuajana sekä 1, 2 ja 3 päivänä tammikuuta 1994.

Tämän lain 8 §:n 2 momentissa ja 19 b §:n 4 momentissa säädetty markkamäärä vastaa vuodelle 1966 vahvistettua palkkaindeksilukua.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1994.

6.

Laki**lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 28 päivänä kesäkuuta 1993 annetun lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain muuttamisesta annetun lain (560/93) voimaantulosäännöksen 3 momentti seuraavasti:

— — — — —
Ennen tämän lain voimaantuloa 55 vuotta täyttäneeseen työntekijään, jolla tämän lain voimaan tullessa on oikeus työttömyysturvalain mukaiseen päivärahaan tai työvoimapoliittisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain mukaiseen koulutustukeen, sovelletaan edelleen työntekijäin eläkelain 4 c §:ää sellaisena kuin se on tämän

lain voimaan tullessa. Säännöstä sovellettaessa työntekijällä katsotaan olevan oikeus päivärahaan myös työttömyysturvalain 12 §:ssä tarkoitettuna omavastuuajana sekä 1, 2 ja 3 päivänä tammikuuta 1994.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1994.

Helsingissä 23 päivänä marraskuuta 1993

Marjatta Stenius-Kaukonen
Juhani Vähäkangas
Esko Helle
Raila Aho
Iivo Polvi

Outi Ojala
Ensio Laine
Timo Laaksonen
Asko Apukka
Osmo Polvinen
Esko-Juhani Tennilä

Jarmo Wahlström
Jaakko Laakso
Pekka Leppänen
Eila Rimmi
Martti Korhonen